

Kun työnvälityksestä ei saa työtä

■ ANU SUORANTA

Pertti Koistinen: *Työ, työvoima, politiikka*. Vastapaino 2014.

Aivan aluksi haluan kiittää Pertti Koistista *Työ, työvoima, politiikka*-kirjan läpäisevästä eettisestä, hyvää ja parempaa elämää etsivästä tutkimusotteesta. Jotain keskeistä tiivistyy siihen, että Koistisen arvion mukaan ei riitä, että tavoitellaan täystyöllisyyttä, vaan on tavoiteltava kellovöllistä ja palkitsevaa työtä.

Koistiselle ei myöskään riitä työttömien työllisyyden edistäminen, vaan hänen mielestään myös heikossa työmarkkina-asemassa olevien yhteiskunnallista asemaa tulee parantaa. Koistisen ote on virkistävä poikkeus maassa, jossa mantrana hoetaan työn olevan parasta sosiaaliturvaa. Hokema on ideologinen ja ulossulkeva, puhumattakaan siitä, miten työluonteen muutos prekaariksi tai aktivointitoimenpiteiden työ heijastuu turvaan tai työsuhteen ehtoihin.

Koistinen on tuottanut jättianoksen työelämän muutoksen takana olevia syitä ja niiden seurauksia, toivottomia ja toivottavia politiikkavaikutuksia. Annoskoko on ehkä turhankin tuhti yhdellä kertaa, mutta rauhallisesti ja ajan kanssa nautittuna lukija pystyy sulattamaan kirjan koko työvoimapolitiittisen menuun.

Kirjan kaikissa seitsemässä luvussa analyysi nivoutuu tavalla tai toisella työvoimapolitiikan ehtoihin. Käsiteltyksi tulevat työllisyys ja talous, työmarkkinarakenteet, työvoiman kysyntä ja tarjonta, työttömyysteoriat, tulonjako, työelämän

sosiaaliset oikeudet ja aktiivinen työvoimapolitiikka. Kirjan loppuun liitetty käsitehakemisto lisää kirjan käyttöarvoa.

Kiinnostavinta antia prekaarin työn näkökulmasta ovat työntekijöiden sosiaalisten oikeuksien analysointi. Pohdinta sosiaalisten oikeuksien ja ansiotyön sidoksesta sekä ylipäättään oikeutuksesta pysäyttää miettimään. Vilkausu omaan elämämpiiriin, jossa työ- ja palvelusuhteiden informalisoituminen näkyy erilaisina määrinä, osa-aikaisuuksina, freelanceriutena, itsensä työllistämisenä, palvelujen vaihtosopimuksina sekä työn teetäntänä ilman työsuhdetta ja työehtosopimusturvaa, ei ainakaan horjuta Koistisen työsuhteperusteisen sosiaaliturvan kritiikkiä. Pikemminkin päinvastoin.

Työelämän arkiset käytännöt vahvistavat teoriaa siitä, että palkkatyöhön perustuva sosiaaliturva jättää mittavan osan yhteiskunnallisesti hyödyllistä työtä tekeviä työsuhteeseen perustuvien sosiaalisten oikeuksien ulkopuolelle. Koistinen esittääkin suuren joukon ulostyrkättyjä. Muussa kuin perinteisessä palkkatyösuhteessa työskentelevät, työttömät, liikkuva työvoima, maahanmuuttajat ja niin sanottu ei-aktiivinen väestö ovat sosiaalisten oikeuksien suhteen heikommassa asemassa. Oleellinen kysymys, jonka Koistinen esittää on: miten turvataan erilaisten oikeuksien legitimitettiin, eli poliittinen ja sosiaalinen hyväksyttävyyttä?

Teoksen läpäisee pyrkimys työn käsittämisen laajentamisesta. Koistinen kritisoi työn taloustiedettä ja myös työn sosiologiaa informaalin työn sivuuttamisesta sekä rajoittumisesta tutkimaan vain markkina-

perusteista formaalia työtä. Työn käsiteläajennukseen liittyy perusteltu vaatimus lajentaa myös työelämän tutkimuksessa informaalisen työn käsitteellistä ja tilastollista pohjaa.

Koistinen läpivalaisee harjoitetun työvoimapolitiikan ideologisia lähtökohtia. Hän analysoi muun muassa aktiivisen työvoimapolitiikan sisällön muutosta. Se, mikä 1950-luvulla oli innovatiivista ja työvoiman kysyntää edistävää, näyttöytyy 2000-luvulla tullessa työvoiman tarjontapainotteisena ja vain yksilöiden aktivointiin tähtäävänä politiikkana.

Teos on kirjoitettu kurssikirjaksi korkeakouluihin ja käsikirjaksi asiantuntijakäyttöön. Eritoten jälkimmäisessä sen soisi kulluvan käsissä, sillä työsuhteperusteiselle sosiaaliturvalle, työn ja työttömyyden käsittämiselle ja aktiiviselle työvoimapolitiikalle voi ja pitää etsiä vaihtoehtoisia ja toistaiseksi käyttämättä jätettyjä politiikkavaihtoehtoja.

Kirjoittaja on valtiotieteiden tohtori ja työelämän tutkija.